

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาความเป็นมา ปัญหาที่เกี่ยวกับกฎหมายของชาวประมงใน อำเภอคลองจังหวัดจันทบุรีอีกทั้งปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาและแนวทางแก้ไข ปัญหา มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

การเลือกพื้นที่ในการศึกษา

ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ตำบลบางชัน อำเภอคลอง จังหวัดจันทบุรี เนื่องจากเป็นชุมชนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวในด้านภูมิศาสตร์ความเป็นอยู่ วิถีชีวิตของคนในชุมชนเกือบทั้งหมดเป็นชาวประมงที่อาศัยการทำประมงพื้นบ้านเพื่อเลี้ยงชีพ และมีสภาพปัญหาที่เกี่ยวกับกฎหมายอย่างชัดเจน จึงเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการศึกษาปัญหาที่เกี่ยวกับกฎหมายของชาวประมงมากที่สุด ในจังหวัดจันทบุรี

วิธีการศึกษา

1. การศึกษาจากเอกสาร (Documentary study) ศึกษาจากเอกสาร กฎหมาย ตำรา หนังสือ ผลงานวิจัย ผลงานวิชาการ เอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้องและแหล่งข้อมูลออนไลน์

2. การศึกษาภาคสนาม (Field Study) โดยการใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการสนทนากลุ่ม

2.1 ลงพื้นที่เก็บข้อมูลในชุมชนชาวประมงบางชัน ตำบลบางชัน อำเภอคลอง จังหวัดจันทบุรี

2.2 การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่องกฎหมายและนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงที่

ผิดกฎหมาย (IUU Fishing) ระหว่างวันที่ 21 – 22 มีนาคม 2559

2.3 เวทีประชุมหารือแนวทางการปรับปรุงแก้ไขพระราชกำหนดประมง พ.ศ.2559 ณ ห้องประชุมศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงอ่าวไทยฝั่งตะวันออก จังหวัดระยองวันที่ 3 พฤศจิกายน 2559

3. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประชากรชาวประมงที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอคลอง จังหวัดจันทบุรี

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม เครื่องบันทึกเสียง และแบบสัมภาษณ์

4.1 แบบสอบถาม

4.1.1 แบบสอบถามชนิดปลายเปิด (open-ended Questionnaires) และแบบสอบถามชนิดปลายปิด (Closed-ended Questionnaires)

4.1.2 แบบสอบถามทัศนคติแบบ Likert Type Scale โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5, 4, 3, 2, 1 และ 1, 2, 3, 4, 5

5 หมายถึง ระดับปัญหาที่สำคัญมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับปัญหาที่สำคัญมาก

3 หมายถึง ระดับปัญหาปานกลาง

2 หมายถึง ระดับปัญหาน้อย

1 หมายถึง ระดับปัญหาน้อยที่สุด

4.1.3 เนื้อหาของแบบสอบถาม โดยจะแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของชาวประมงเช่น เพศ อายุ การศึกษา รายได้ ประเภทของเรือที่ใช้

ส่วนที่ 2 สภาพปัญหากฎหมายด้านต่างๆของชาวประมง

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

การเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความน่าเชื่อถือและได้ข้อมูลที่ครบถ้วนตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสัมภาษณ์ด้วยคำถามชนิดปลายเปิด ตามคุณสมบัติ ดังนี้

1. ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ตำบลบางชัน อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี จำนวน 2 คน
2. ผู้นำชุมชนทั้งที่เป็นและไม่เป็นทางการ 2 คน
3. ชาวประมงที่อาศัยอาศัยและทำประมงในพื้นที่ตำบลบางชัน อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี 5 คน
4. เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ตำบลบางชัน อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี จำนวน 2 คน
5. ผู้อำนวยการประมงจังหวัด จันทบุรี 2 คน
6. กรรมการประมงจังหวัด จันทบุรี 1 คน
7. ผู้เชี่ยวชาญด้านการประมงทะเล 1 คน

นอกจากนั้นในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ได้มีการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้เกี่ยวข้องที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญอ้างอิงถึง เพื่อให้ผลการวิจัยเกิดความเที่ยงตรงมีความน่าเชื่อถือและความครบถ้วนของข้อมูล และการมีการเก็บข้อมูลแบบสุ่มตัวอย่างจากชาวประมง บ้านโรงไม้ ตำบลบางชัน อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี โดย เนื่องจากไม่ทราบจำนวนชาวประมงในตำบลบางชัน อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี ที่แน่นอน ดังนั้นจึงคำนวณขนาดตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน โดยกำหนดความเชื่อมั่นที่ 90 % ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 10 %

$$n = \frac{Z_{\alpha/2}^2}{4e^2}$$

โดยที่ n = ขนาดตัวอย่าง

Z = ระดับความเชื่อมั่นหรือระดับนัยสำคัญทางสถิติ

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

แทนค่าออกมาได้ ดังนี้

$$n = \frac{(1.645)^2}{4(0.1)^2} = 68$$

ดังนั้นตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ 68คน

การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชาวประมง ลักษณะการทำประมง ข้าราชการประมงที่มีความสัมพันธ์กับชาวประมงในอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาเอกสารแนวคิด วิธีการเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพ แนวทางการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกต ศึกษาลักษณะของชุมชนบางชั้น อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี เพื่อให้มีความพร้อมในด้านความรู้การวิจัยเชิงคุณภาพและความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวประมง ในหมู่บ้านบางชั้น อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี

ขั้นตอนที่ 3 สร้างแนวคำถาม ซึ่งเป็นคำถามชนิดแบบปลายเปิด เพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยยึดวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นกรอบในการสร้างแนวคำถาม

ขั้นตอนที่ 4 เริ่มลงพื้นที่ภาคสนาม แนะนำตัวเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำการวิจัยก่อนทำการสัมภาษณ์ เพื่อมิให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความวิตกกังวล เปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญยกเลิกการให้ข้อมูลได้ทันทีหากมีสิ่งทำให้เกิดความไม่แน่ใจหรือหวาดกลัว และมีการยืนยันว่าข้อมูลทั้งหมดจะเก็บเป็นความลับ

ขั้นตอนที่ 5 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จดบันทึก เพื่อศึกษาปัญหาที่เกี่ยวกับกฎหมายทั้งปัญหากฎหมายโดยตรงและปัญหาข้อเท็จจริง ตลอดจนปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาขึ้นเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและเพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหากฎหมายของชาวประมง ในตำบลบางชั้น อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี รายละเอียดตามตารางที่ 1.1 ดังนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงการรวบรวมข้อมูล

ประเด็นการศึกษา	ผู้ให้ข้อมูล	วิธีการได้มา	เครื่องมือ
1. สภาพปัญหาทางกฎหมาย	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ใหญ่บ้าน - ผู้นำชุมชน - ชาวประมง - เจ้าหน้าที่ของรัฐ - ผู้อำนวยการประมงจังหวัด - กรรมการประมงจังหวัด - ผู้เชี่ยวชาญด้านการประมงทะเล - นิติกรกองกฎหมายกรมประมง 	<ul style="list-style-type: none"> - การศึกษาเอกสาร - การสนทนากลุ่ม - สัมภาษณ์แบบเจาะลึก 	<ul style="list-style-type: none"> - แนวคำถามการสัมภาษณ์ - แนวคำถามการสนทนากลุ่ม
2.ระดับความสำคัญของปัญหา	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มตัวอย่างชาวประมงบ้านโรงไม้ ตำบลบางชัน อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี จำนวน 68 คน 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสอบถามทัศนคติ - สัมภาษณ์ด้วยคำถามปลายปิด 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสอบถามทัศนคติ
3.ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหา	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ใหญ่บ้าน - ผู้นำชุมชน - ชาวประมง - เจ้าหน้าที่ของรัฐ - ผู้อำนวยการประมงจังหวัด - กรรมการประมงจังหวัด 	<ul style="list-style-type: none"> - สัมภาษณ์แบบเจาะลึก 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้แนวคำถามการสัมภาษณ์
4.แนวทางแก้ไขปัญหา	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ใหญ่บ้าน - ผู้นำชุมชน - ชาวประมง - เจ้าหน้าที่ของรัฐ - ผู้อำนวยการประมงจังหวัด - กรรมการประมงจังหวัด 	<ul style="list-style-type: none"> - การสนทนากลุ่ม - สัมภาษณ์แบบเจาะลึก 	<ul style="list-style-type: none"> - แนวคำถามการสัมภาษณ์ - แนวคำถามการสนทนากลุ่ม

การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อมูลตลอดกระบวนการวิจัย เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย ดังนี้

1. ความตรง (Validity) ของข้อมูลที่น่ามาศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสร้างแนวคำถามจากการการวิจัย การทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ปรึกษาผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการออกแบบคำถามการสัมภาษณ์ ตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุงคำถามก่อนนำไปสอบถามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. ความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของข้อมูล ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดย

2.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล คือ คือการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ โดยการตรวจสอบแหล่งข้อมูล ได้แก่ เวลา สถานที่ และบุคคลว่าถ้าข้อมูลต่างเวลา ต่างสถานที่และต่างบุคคลกัน ข้อมูลจะได้เหมือนเดิมหรือไม่

2.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล คือ การใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลต่างๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน โดยใช้วิธีการสังเกตควบคุมไปกับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก พร้อมกันนั้นก็มีการศึกษาจากแหล่งเอกสารเบื้องต้นประกอบด้วย

จากกระบวนการดังกล่าวทำให้ข้อมูลที่ได้รับมีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำมาวิเคราะห์ผลเพื่อการวิจัยได้อย่างถูกต้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้วิธีการดังนี้

1. ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ในประเด็นวิถีชีวิตของประมงพื้นบ้าน และสภาพปัญหาทางกฎหมาย ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไขปัญหา

2. นำข้อสรุปที่ได้เสนอในเชิงพรรณนา